

загубени” (Марушиакова, Попов 2007-в: 322, 334; Иванова, Кръстев 2006: 202-203).

Във Варна в началото на XX век „Циганите, които живеят в къщи, са се научили от турците на известно спокойствие и достойнство и се различават доста от братята им номади, които те презрително наричат загунджии”. В Сливен в средата на миналия век трите групи цигани – български, турски и влашки, живеят обособено една от друга. Българските цигани считат за обидно да бъдат смесвани с турските и влашките. И днес софийските ерлии казват, „Някои ни водят кумани, някои ни водят ерлии. Например кардарашите ни казват, че сме кумани” (Макфий 2007: 66; Георгиева 1963: 34; Петрова, Антонова, Пенчева 2004: 62).

Облеклото при циганите/ ромите е един от маркерите на груповата принадлежност. Всяка група има мнение за облеклото на останалите, като характеристика се дава предимно на женското. То впечатлява околните най-вече с пъстротата си. Според рударите, живеещи в Североизточна България, т.нар от тях български цигани (кардарашите) „...се обличат аслъ цигански. Между нашето облекло и тяхното има коренна разлика... То е много крещящо. Колкото цветове има дъгата, толкова неща ще облекат. Ходят с дълги фусти. Обезателно краката им трябва да са покрити, да няма прическа. Те са по-консервативни в облеклото. Ние (рударите – б. а.) много бързо забравяме старото и се насочваме към модерното. При тях – няма. Баба Софка още си ходи с тънка кърпа – копринена, като индийските, и вързана през челото, с фуста – много шарена от плат, набрана, дълга. И обезателно пендари! Може да има само един, но да е с него” (ж., 74 г.). Тракийските калайджии споделят за себе си: „...ние се познаваме всички по костюма!” А лингурите казват за тях: „Калайджиите са по-шарени в дрехите, фустите им са по-дълги, носят пояси, а жените им имат дълги коси...” или „калайджиите са хубави хора – търкат се, мажат се, носят фусти с ластик, ярки забрадки и дълги коси, мъжете – все с шапки и мустаци” (ж., 61 г., с. Юлиево, Старозагорско) Циганите мюсюлмани от Старозагорско също смятат, че тракийските калайджийки „носят по-различни дрехи и се мажат”. Айша, турска циганка от Велинград казва, че като млада булка е носила „шалвари, подарени от туркия, престилка от помакия, забрадка от християнка, която тя нарича българка” (Дечева 2004: 28; 44-45).

Контактите между отделните цигански/ ромски групи са сравнително ограничени. Те спазват правилото за ненамеса на една група в работите на друга. В миналото катунарстващите се движат в определени райони, където упражняват своя занаят. При тях има разпределение на териториите и икономическите ниши. И тъй като всяка група предоставя характерни стоки и услуги, стремежът ѝ е да запази своя ареал на предлагане. Поддържат дистанция и в отношенията си. „Те често